

بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۰

توسعه و تحلیل بازار مقیاس



تاریخ انتشار : ۲۳ آذر ۹۹



خب در این فایل می‌خواهیم با هم لایحه بودجه ۱۴۰۰ دولت را بررسی کنیم:
اول از همه چند کلمه‌ای که تو بودجه مبینیم رو با هم تکلیف‌شون رو مشخص کنیم و
با ادبیات بودجه آشنا بشیم

درآمدها: درآمدهای دولت عمدتاً شامل مالیات میشه و سود سهام شرکت‌های دولتی.
البته ریزدرآمدهای دیگه‌ای مثل جریمه‌های رانندگی و اینها هم در همین بخش قرار میگیره
هزینه‌ها: هزینه‌های جاری دولت است که بخش بزرگیش پرداخت حقوق کارمندان
هست که تحت عنوان "جبران خدمات کارکنان" طبقه بندی میشه
حالا اگر هزینه های دولت رو از درآمد هاش دربیاریم میشه "تراز عملیاتی بودجه

مصارف		منابع	
۶,۳۷۰,۱۱۶,۵۸۹	هزینه ها	۳,۱۷۵,۹۵۷,۹۴۱	درآمد ها
۱,۰۴۰,۳۱۰,۹۳۹	تملك دارایی های سرمایه ای	۲,۲۵۲,۷۲۰,۰۰۱	واگذاری دارایی های سرمایه ای
۱,۰۰۳,۰۰۰,۰۰۰	تملك دارایی های مالی	۲,۹۸۴,۷۴۹,۵۸۶	واگذاری دارایی های مالی
۸,۴۱۳,۴۲۷,۵۲۸	جمع مصارف عمومی دولت	۸,۴۱۳,۴۲۷,۵۲۸	جمع منابع عمومی دولت
۸۲۸,۲۱۱,۵۳۹	از محل درآمد های اختصاصی دولت هزینه ای	۸۸۴,۷۸۹,۶۴۹	درآمد های اختصاصی دولت
۵۶,۵۷۸,۱۱۰	از محل درآمد های اختصاصی دولت سرمایه ای		
۹,۲۹۸,۲۱۷,۱۷۷	مصارف بودجه عمومی دولت	۹,۲۹۸,۲۱۷,۱۷۷	منابع بودجه عمومی دولت
۱۵,۶۱۹,۵۷۰,۴۶۲	مصارف شرکت های دولتی و موسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک ها	۱۵,۶۱۹,۵۷۰,۴۶۲	منابع شرکت های دولتی و موسسات برانفعالی وابسته به دولت و بانک ها
۲۴,۹۱۷,۷۸۷,۶۳۹	جمع	۲۴,۹۱۷,۷۸۷,۶۳۹	جمع
۵۶۰,۷۰۸,۶۵۳	کسر میشود ارقامی که دوبار منظور شده است	۵۶۰,۷۰۸,۶۵۳	کسر میشود ارقامی که دوبار منظور شده اند
۲۴,۳۵۷,۰۷۸,۹۸۶	مصارف بودجه کل کشور	۲۴,۳۵۷,۰۷۸,۹۸۶	منابع بودجه کل کشور

واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای: عمدتاً میشه فروش نفت و گاز
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای: عمدتاً شامل پروژه‌های عمرانی دولت است
واگذاری دارایی‌های مالی: اینا میشن اوراق با درآمد ثابتی که دولت می‌خواد چاپ کنه و
بفروشه به علاوه سهام و شرکت‌هایی که دولت می‌خواد بفروشه



تملك دارایی‌های مالی: یعنی دولت می‌خواهد اینقدر اوراق بخره.

"چی شد؟ اگر می‌خواهد بخره چرا می‌فروشه؟"

آهان! بین دولت امسال اوراق چاپ میکنه که سررسیدش سال دیگست، حالا یا سال دیگه درآمد‌هاش کفاف هزینه‌هاش رو میده و همینطور میتونه اوراقی که امسال فروخته و سال دیگه سررسیدش میرسه رو پولش رو بده به خریدار امسال یا مجبور میشه دوباره اوراق چاپ کنه تا اوراق قبلی رو پاس کنه. یعنی قرض جدید برای پاس کردن قرض قبلی. حالا تو این تملك دارایی‌های مالی که ما میبینیم تو بودجه دولت مجبوره اینقدر از اوراق که سررسیدش رسیده رو بخره

خالص واگذاری دارایی‌ها مالی و تملك دارایی‌های مالی میشه پولی که سال دیگه دولت از محل اوراق دستشو میگیره

خب این میشه منابع مصارف بودجه عمومی دولت. بقیه آیتم‌های زیر این موضوع گرچه مهم هستند اما موضوع بحث بودجه نیستند چونکه منابع و مصارفشان با هم یکی فرض شده است. مثلاً منابع شرکت‌های دولتی و مصارف آنها رقم قابل توجه ۱۵۰۰ هزار میلیارد تومن است ولی برابری این دو عدد و نبود جزییات این بخش از بودجه، موضوع اساسی بررسی بودجه نیست.

حالا بریم یکی یکی سراغ آیتم‌ها :

منابع دولت باید با مصارفش در بودجه برابر باشه یا اصلاحاً تراز باشه. حالا وقتی می‌گن کسری بودجه منظورشن اینه اون آیتم‌هایی که توی درآمد پیش بینی شده محقق نمیشه و هزینه‌ها فراتر از درآمد‌ها خواهد بود.
خب منابع و مصارف عمومی دولت برابر با ۸۴۱ هزار میلیارد تومنه.



حالا تراز عملیاتی چگونه؟

شرح	لایحه ۱۳۹۸	لایحه ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰
تراز عملیاتی	-۱,۱۲۰,۰۰۰	-۱,۰۶۱,۷۹۶	-۳,۱۹۴,۱۵۸
درآمدها (مالیات و سایر)	۲,۰۸۶,۰۰۰	۲,۶۱۰,۵۲۳	۳,۱۷۵,۹۵۷
درآمدهای مالیاتی	۱,۵۳۵,۰۰۰	۱,۹۵۰,۰۰۰	۲,۴۷۹,۴۵۰
مالیات اشخاص حقوقی	۳۶۹,۰۰۰	۴۳۹,۱۱۹	۵۹۱,۸۹۵
مالیات بر درآمد	۲۴۷,۰۰۰	۳۲۰,۱۸۵	۴۹۱,۳۶۲
مالیات بر ثروت	۴۰,۰۰۰	۶۸,۷۶۵	۲۳۸,۲۳۲
مالیات بر واردات	۶۰۸,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۲۳۵,۹۷۰
مالیات کالاها و خدمات	۶۰۸,۰۰۰	۹۲۱,۹۲۹	۹۵۷,۷۶۸
سایر درآمدها	۵۵۱,۰۰۰	۶۶۰,۵۲۳	۶۹۶,۵۰۷
پرداختهای هزینه ای (جاری)	۳,۲۰۶,۰۰۰	۳,۶۷۲,۳۱۹	۶,۳۷۰,۱۱۶

اعداد به میلیارد ریال

خب تراز عملیاتی دولت در سال جاری ۳۱۹ هزار میلیارد تومن منفیه یا اصلاً کسری بودجه عملیاتی داریم.

خب حالا دولت این کسری رو باید بره یا از محل فروش اوراق و سهام (واگذاری دارایی های مالی) تامین کنه یا از محل فروش نفت و گاز (واگذاری دارایی های سرمایه ای)

خب پس بریم سراغ خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای:

شرح	لایحه ۱۳۹۸	لایحه ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰
خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۸۶۰,۰۰۰	۲۸۴,۷۹۷	۱,۲۱۲,۴۰۹
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (نفت و سایر)	۱,۴۸۰,۰۰۰	۹۸۸,۴۴۵	۲,۲۵۲,۷۲۰
نفت و فرآورده‌ها	۱,۴۲۵,۰۰۰	۴۸۲,۹۸۶	۱,۵۳۱,۱۹۴
سایر	۵۵,۰۰۰	۵۰۵,۴۵۹	۷۲۱,۵۲۶
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی)	۶۲۰,۰۰۰	۷۰۳,۶۴۸	۱,۰۴۰,۳۱۱

اعداد به میلیارد ریال

همونطور که گفتیم دولت یه سری طرح عمرانی هر سال اجرا میکنه که خب اینا میشن "تملك دارایی‌های سرمایه‌ای" و نفت هم میفروشه که میشه "واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای" حالا خالص اینا میره میشه اون منابعی که دولت لازم داره چاله تراز عملیاتی رو پر کنه. خب اینجا ۱۲۱ هزار میلیارد تومن موند تا اون چاله ۳۱۹ هزار میلیاردی رو پر کنه. منتها کافی نیست. حالا باید چکار کنه؟ باید بره سراغ اوراق بهادار و سهام...

شرح	لایحه ۱۳۹۸	لایحه ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰
خالص واگذاری دارایی های مالی	۲۶۰,۰۰۰	۷۷۷,۰۰۰	۱,۹۸۱,۷۵۰
واگذاری دارایی های مالی	۵۱۰,۰۰۰	۱,۲۴۷,۰۰۰	۲,۹۸۴,۷۵۰
تملك دارایی های مالی	۲۵۰,۰۰۰	۴۷۰,۰۰۰	۱,۰۰۳,۰۰۰

اعداد به میلیارد ریال

خب واگذاری دارایی ها مالی دولت یا همون فروش سهام و اوراق قراره سال دیگه ۲۹۸ هزار میلیارد تومن باشه که از این مبلغ قراره ۹۵ هزار میلیارد تومنش فروش شرکت های دولتی باشه. (۹۰ هزار تا فروش سهام در بازار سهام و ۵ هزار تا هم فروش شرکت های دولتی) اینجا دیگه ته خطه! همینجا باید تکلیف روشن بشه. یعنی دیگه هرچی نشد از بقیه جاها دربیاد باید از اینجا دربیاد یعنی فروش اوراق و سهام! اینجا دیگه "باید" بودجه تراز بشه.

چند نکته مهم:

۱- دولت ۱۴.۱ هزار میلیارد تومان در بخش منابع < درآمدها > مالیات‌ها، درآمد مالیاتی ناشی از نقل و انتقال سهام دیده که این تقسیم بر ۲۵۰ روز کاری یعنی روزی تقریباً ۵۶ میلیارد تومان درآمد مالیاتی که دوباره با نرخ ۰.۰۰۵ از فروش سهام یعنی آمار معاملات روزانه بازار سهام باید از ۱۱ هزار میلیارد تومان فراتر رود. سرانگشتی و غیر دقیق حساب کنیم یا باید شاخص بشود ۳.۵ میلیون تا این اعداد قابل دسترس باشد یا باید نرخ مالیات فروش سهام بالا برود.

۲- منابع حاصل از فروش نفت ۱۵۰ هزار میلیارد تومان و فروش گاز ۳۷ هزار میلیارد تومان دیده شده است اینکه چه نرخ دلاری و فروش روزانه چند میلیون بشکه نفت دیده شده است در بودجه صراحتاً مشخص نیست.

۳- پیش فروش نفت و انتشار اوراق آن ۷۰ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. این "بدترین سم" لایحه بودجه است. زیرا که افزایش نرخ اوراق با درآمد ثابت یعنی P/E فورواردهایی که دیگر روی ۵ و ۶ ارزنده نیستند و باید کاهش پیدا کنند تا صرفه ریسک سرمایه‌گذاران را در برابر سود ثابت احتمالاً بالای این اوراق، پوشش دهند. احتمالاً این ردیف حذف شود یا تغییر پیدا کند.

۴- درآمد دولت از جریمه‌های راهنمایی رانندگی شده ۵ هزار میلیارد تومان! ۲۱ میلیون خودرو داریم (آمار موتورها را نداریم) که میشه تقریباً هر خودرو ۲۳۰ هزار تومان. خلاصه حواستون رو جمع کنید که تخلف نکنید عزیزان!

۵- ۲۷۰۰ میلیارد تومان مالیات دخانیات است! (عزیزان دودی هم خوب مالیات میدن خداوکیلی!

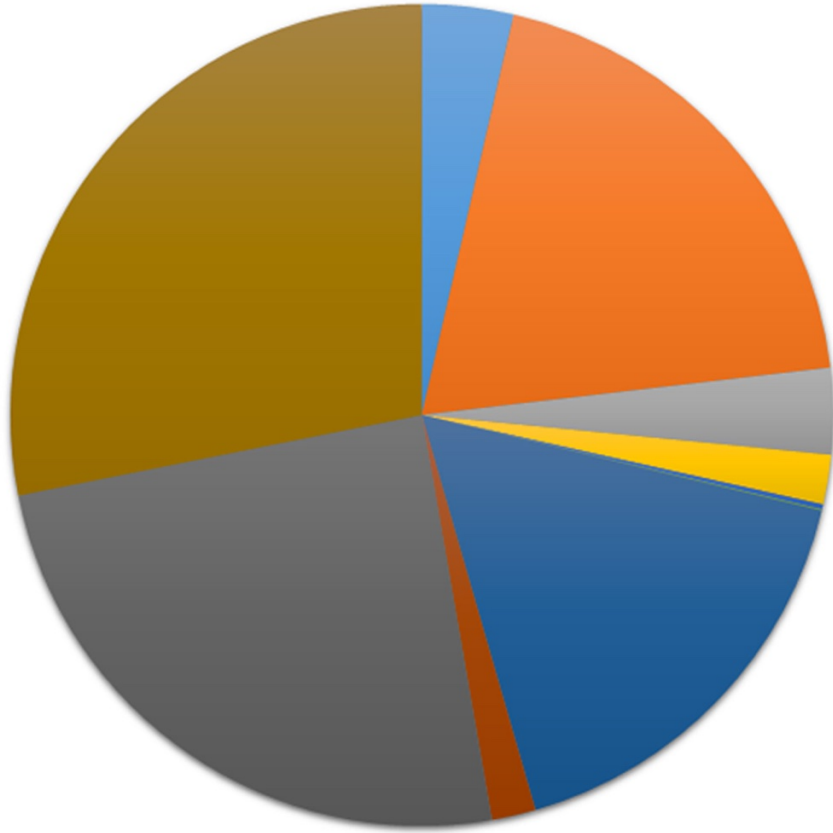
خب بریم سراغ سرفصل هایی که دولت داره براشون هزینه میکنه:

شرح	عملکرد ۱۳۹۸	مصوب ۱۳۹۹	مصوب ۱۴۰۰	درصد رشد ۱۴۰۰ به ۱۳۹۹	درصد رشد ۹۹ به عملکرد ۹۸
امور خدمات عمومی	۷۷	۸۸	۲۲۲	۱۵۲%	۱۵%
امور دفاعی	۵۳۸	۱۰۹۰	۱۲۱۰	۱۱%	۱۰۳%
امور قضایی	۹۶	۱۶۲	۲۱۰	۲۹%	۶۹%
امور اقتصادی	۵۱	۷۴	۱۲۱	۶۳%	۴۶%
محیط زیست	۵	۶	۱۲	۸۸%	۱۹%
امور مسکن	۱	۲	۳	۶۸%	۵۲%
امور سلامت	۲۲۳	۲۴۱	۱۰۳۹	۳۳۱%	۸%
فرهنگی	۵۴	۸۰	۱۰۷	۳۴%	۴۹%
آموزش و پژوهش	۷۱۳	۸۹۱	۱۵۲۱	۷۱%	۲۵%
امور رفاه اجتماعی	۱۰۴۷	۱۰۰۲	۱۷۴۱	۷۴%	-۴%
جمع کل	۲,۸۰۶	۳,۶۳۷	۶,۱۸۶	۷۰%	۳۰%

اعداد به هزار میلیارد ریال

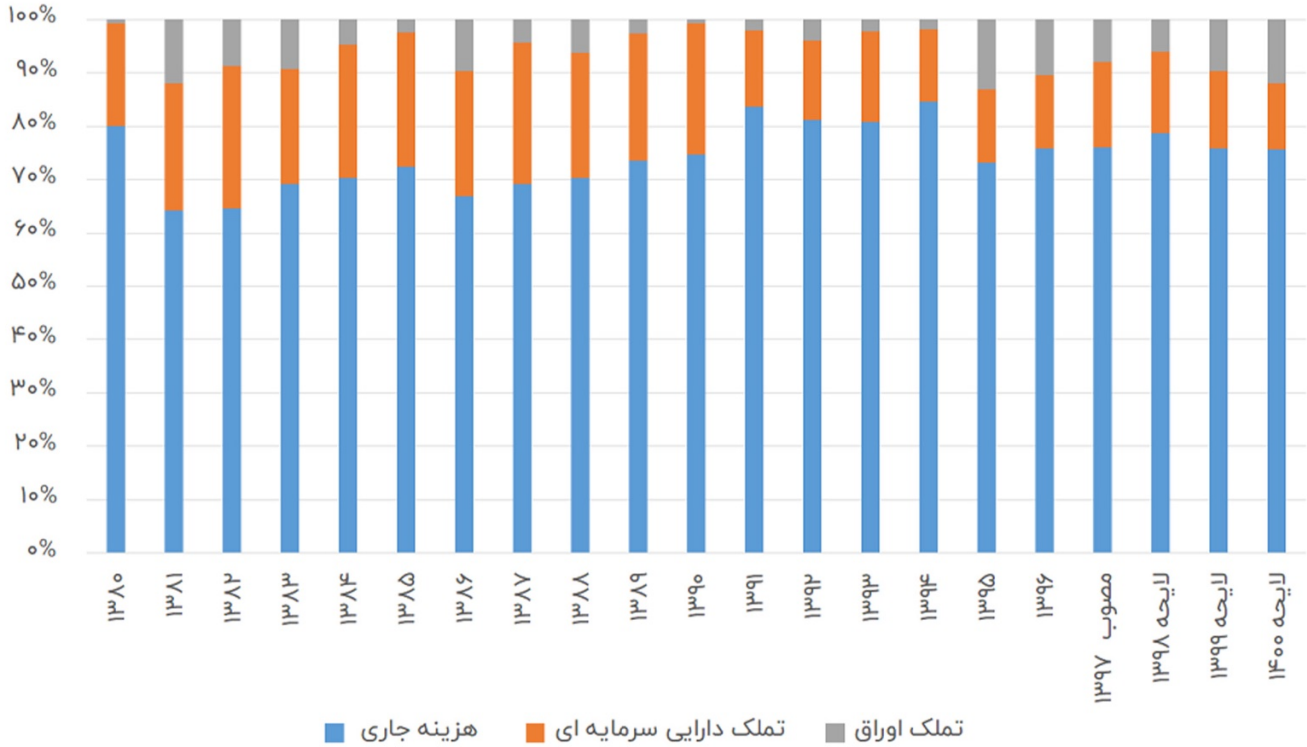
عمده رشد هزینه های دولت در سال ۱۴۰۰ ناشی از افزایش هزینه های لازم برای بخش سلامت کشور خواهد بود و بعد از آن نیز امور خدمات عمومی (عمدتاً خدمات مالی و مالیاتی) رشد قابل توجهی خواهد کرد.

سرفصل هایی که دولت داره براشون هزینه میکنه:

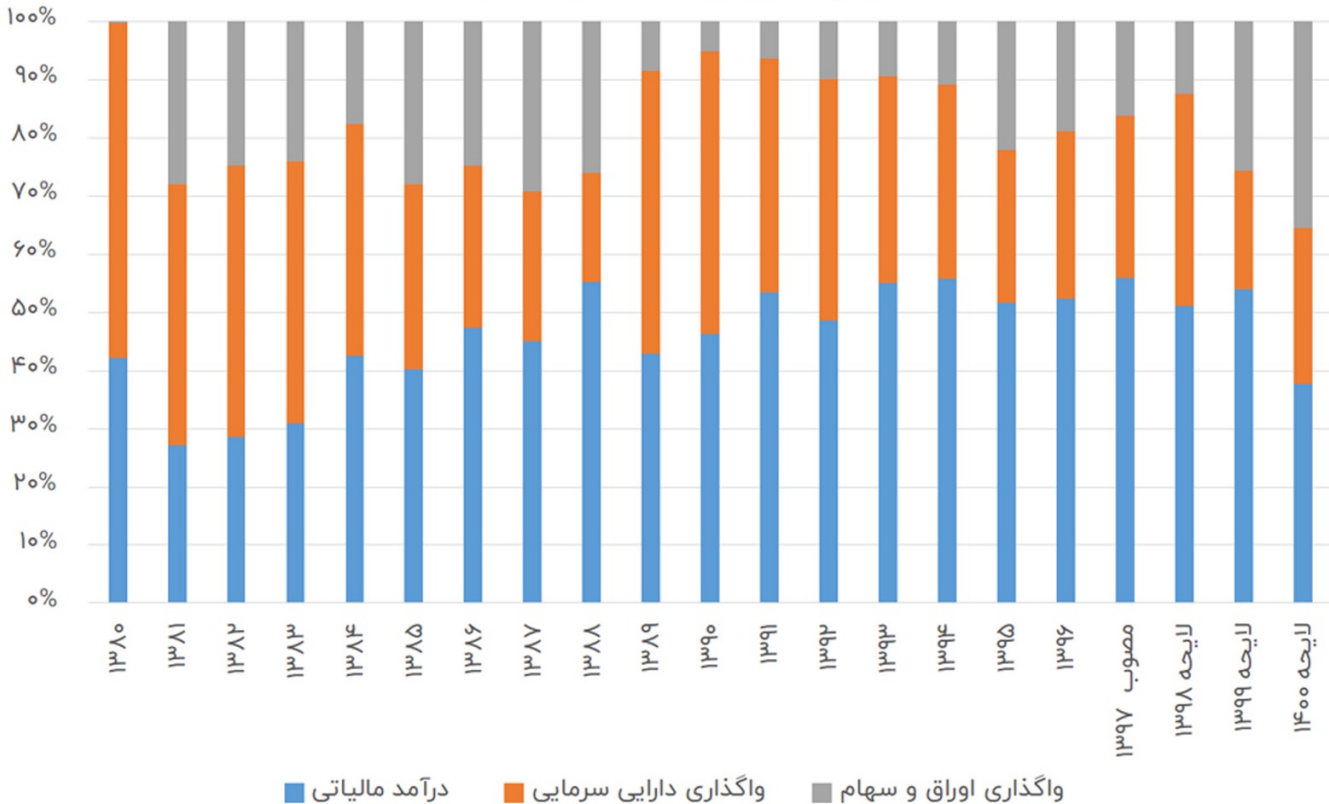


- امور خدمات عمومی
- امور دفاعی
- امور قضایی
- امور اقتصادی
- محیط زیست
- امور مسکن
- امور سلامت
- فرهنگی
- آموزش و پژوهش
- امور رفاه اجتماعی

سهم مصارف بودجه عمومی دولت

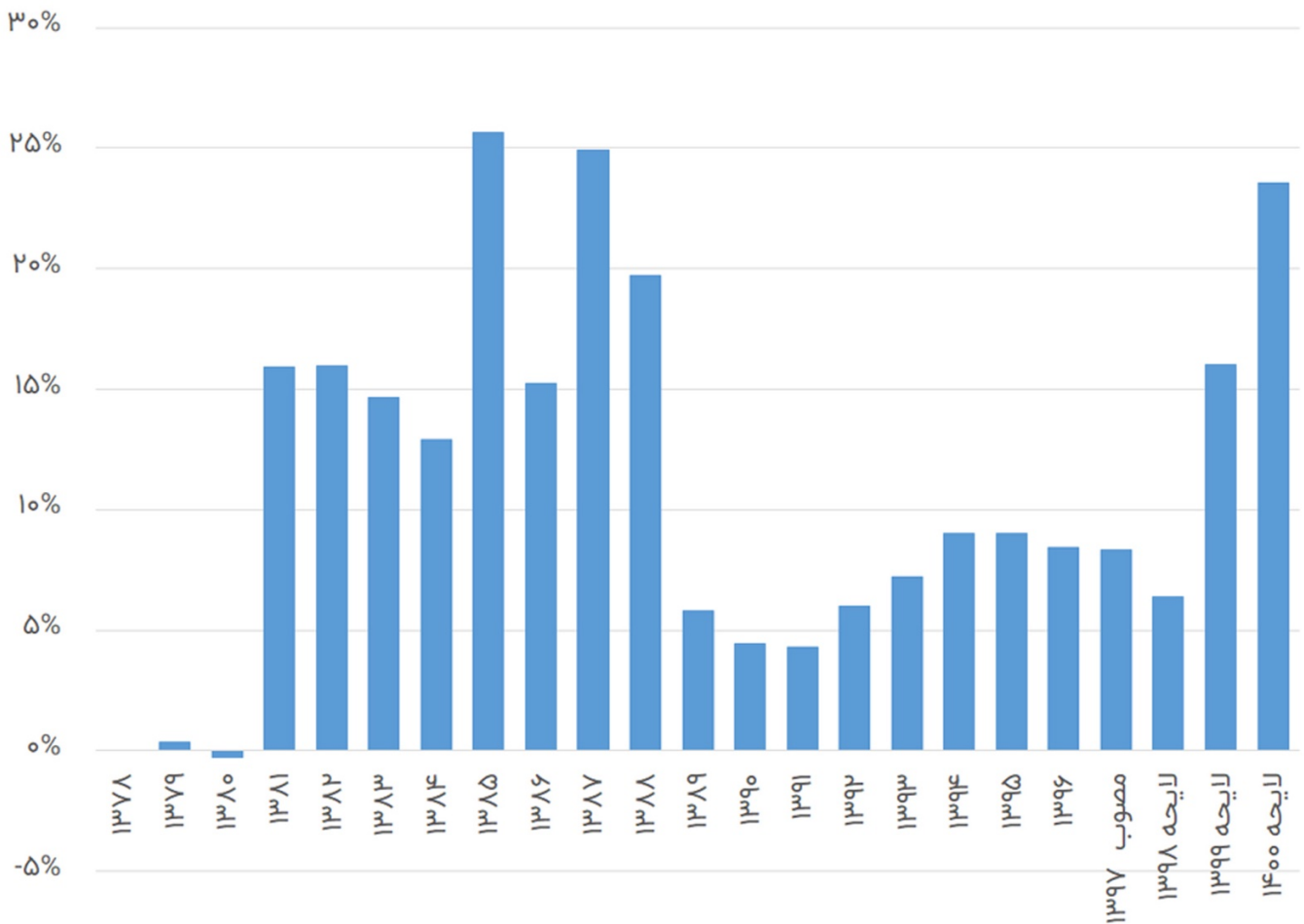


سهم منابع بودجه عمومی دولت



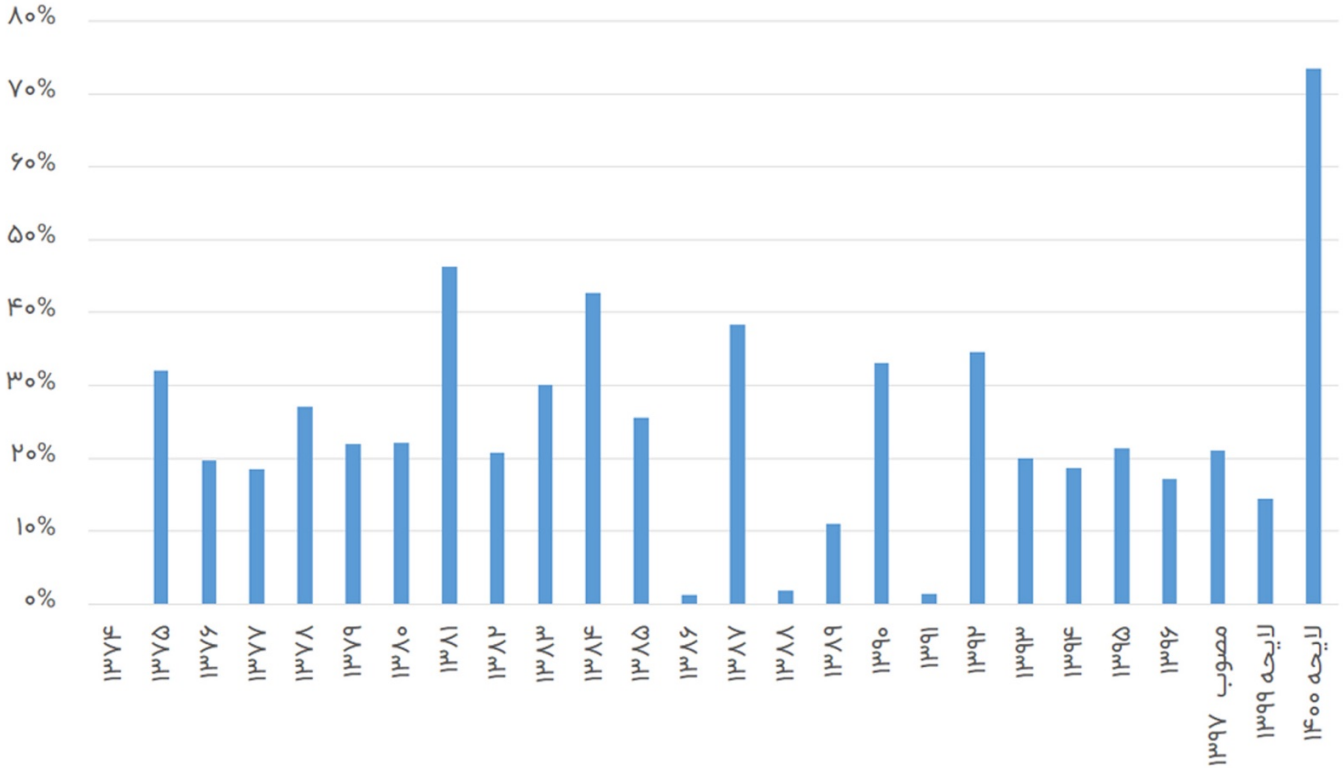
همانطور که مشاهده میکنید هر ساله سهم نفت(واگذاری دارایی سرمایه ای) کاهش و سهم اوراق و سهام (واگذاری دارایی مالی) افزایش یافته است.

درصد کسری بودجه :

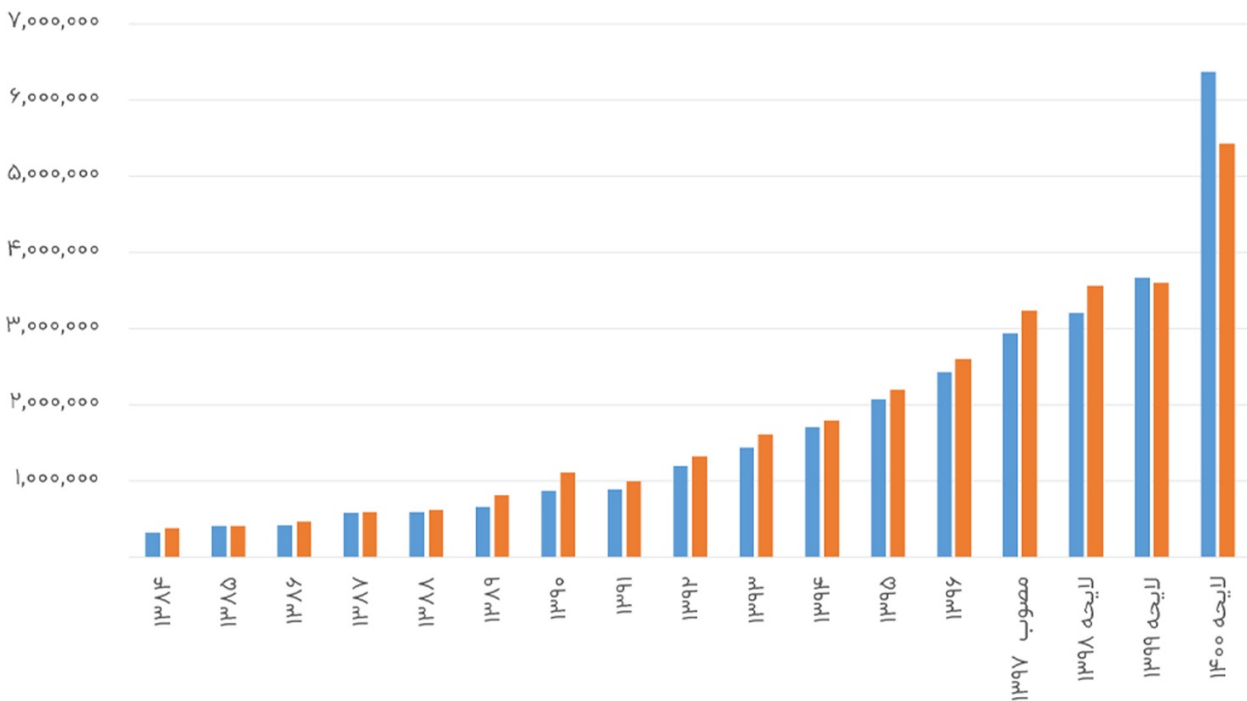


متأسفانه هر ساله سهم سهم بودجه عمرانی نسبت به کل بودجه(تملك دارایی های سرمایه ای) کم شده است و سهم بازپرداخت بدهی های ناشی از اوراق چاپ شده قبلی(تملك دارایی های مالی) و هزینه های جاری دولت افزایش یافته است. درصد کسری بودجه دولت به کل بودجه از سال ۱۳۸۷ تاکنون بی سابقه بوده است.

رشد مخارج دولت



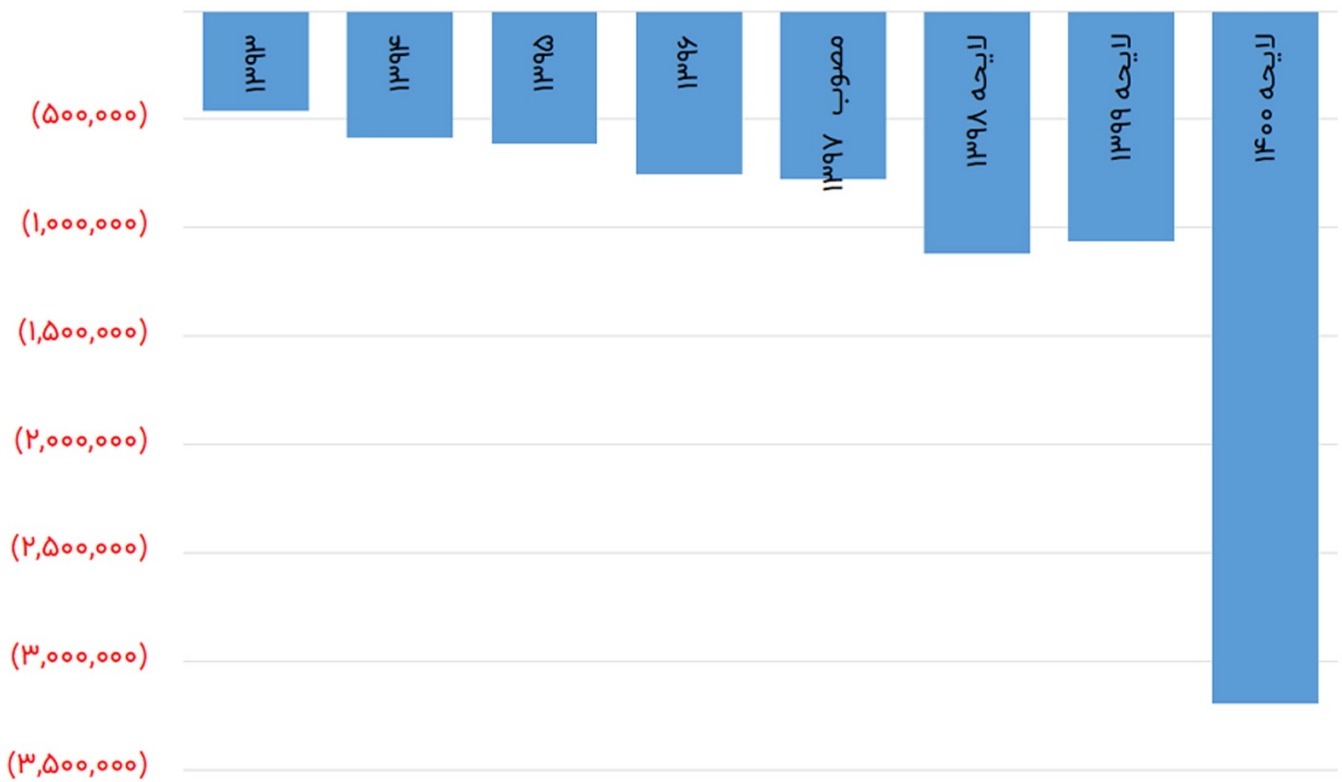
■ رشد سالانه پرداختهای هزینه ای (جاری)



■ پرداختهای هزینه ای (جاری) ■ جمع مالیات و واگذاری دارایی سرمایه ای

علت در نمودار بالا پیداست، نفت(واگذاری دارایی سرمایه ای) و درآمد های دولت(مالیات ها) کفاف هزینه های دولت را نمیدهند. و این خود از رشد بی رویه مخارج دولت(هزینه ها) نشات میگیرد. به نمودار دوم نگاه کنید.

تراز عملیاتی :

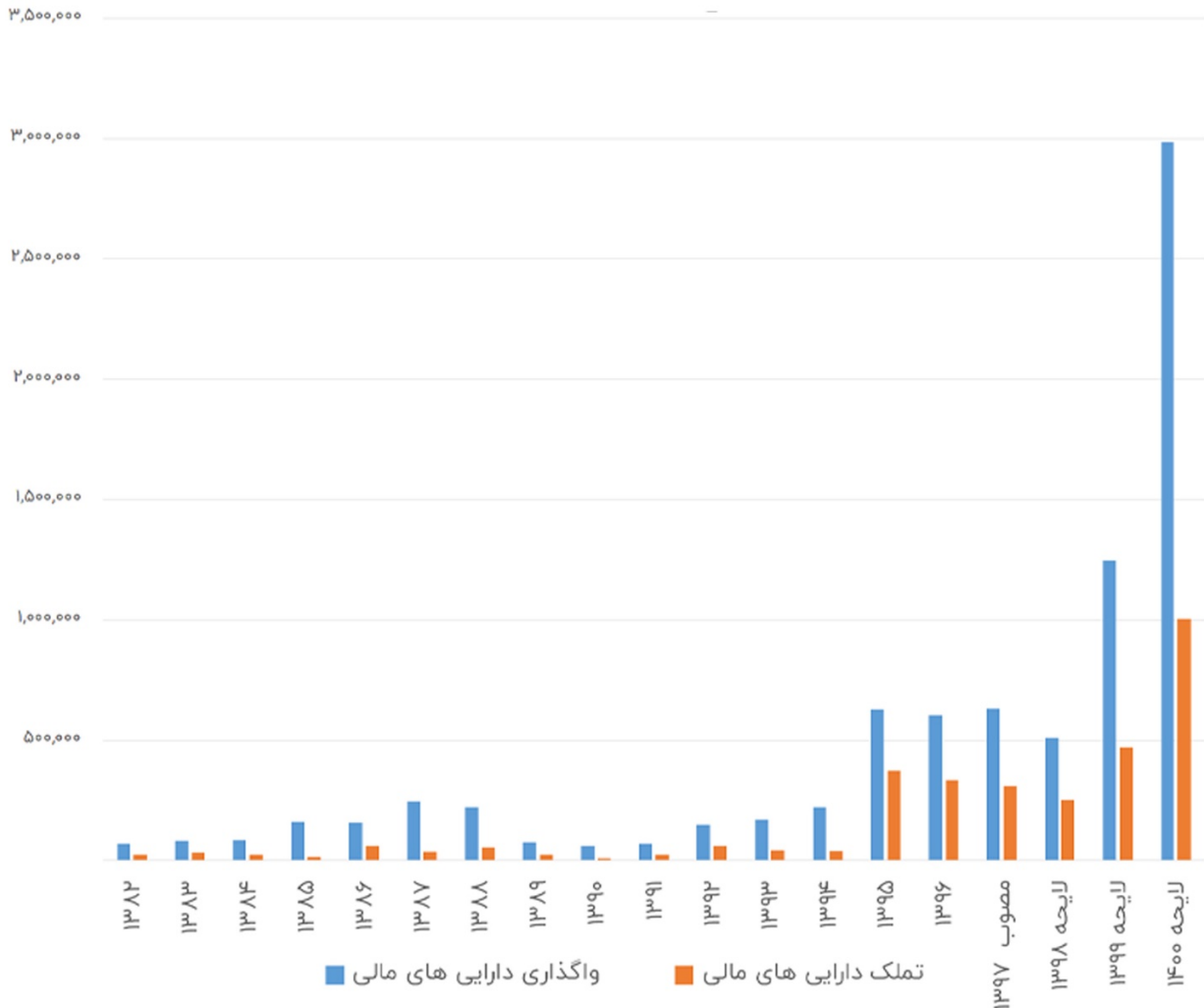


اعداد جدول به میلیارد ریال

و نتیجه این میشود



از کجا تامین میکنیم این همه کسری رو؟ مبلغ تملک و واگذاری



اعداد به هزار میلیارد ریال

اوراق جدید چاپ میکنیم تا اوراق قبلی رو پاس کنیم و میبینید که چقدر هم داریم سریع اینکارو میکنیم. البته شایان ذکر هست که هنوز نسبت بدهی های دولت به تولید ناخالص ملی از ۴۸ درصد فراتر نرفته درحالیکه برای بخشی از کشور های جهان این عدد ۷۰ تا ۸۰ درصد هست و حتی بالای ۱۰۰ درصد لیکن سرعت افزایش این بدهی های دولتی نگران کننده است.

